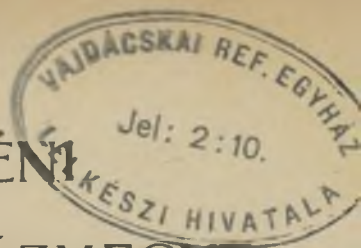

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

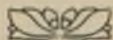
1909. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 7-ÉN SÁROSPATAKON
TARTOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

HÉZSER EMIL

EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK

NYOMTATTÁK DANI ÉS FISCHER A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1909

AZ ALSÓZEMPLENI REF. EGYHÁZMEGYE 1909. ÉV SZEPTEMBER
HÓ 7-ÉN SÁROSPATAKON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, Gecsey Péter, Ölbey János, Zitás Bertalan, Máthé Gyula, Horváth János papi, — Meczner András, Kóczán Miklós, Miklós Béla, Debreceni Bertalan, Buza János, Nagy Barna, dr. Kovács Gábor világi tanácsbírák.

Hézszer Emil, Zitás István, Keresztury József papi, — dr. Mitrovics Gyula és dr. Vitányi Miklós világi jegyzők.

Maklár Papp Miklós könyv- és levéltáros, dr. Szánthó Elek és dr. Tárczy Pál egyházmegyei ügyészek.

Fövényessy Bertalan, Gagyi Károly, Szili József, Matusz Mihály e.-m. tanítóképviselők.

Abaházy József, Bacskay Károly, Bartha József, ifj. Bálint Dezső, Besztercei Béla, Bogárdy Dániel, Csorba Ferenc, Csontos Gábor, Danyi József, Erdélyi József, Farkas Lajos, Fürjész Tamás, Gecse Lajos, Hazay Béla, Horkay Barna, Janka Károly, Karászy Benő, Kovács Béla, Kenyeressy Árpád, Kertész István, Köröskényi István, Kiss Miklós, Kun Zoltán, Kazay Sándor, Móricz István, Nagy Károly, Kun Miklós, Pál Bertalan, Pálóczy József, Pecsénye András, Sallay Sándor, Szánthó István, Székely Imre, Szöllösy József, Török Andor lelkészek. Hubay Mihály s.-lelkész, Szécsényi Endre, Székely Győző, Molnár István tanítók.

Radácsi György a sárospataki, Benkő Bertalan a szomotori, Rác János a bodrogvécei egyház képviselői, ezeken kívül számos érdeklődő.

I.

KÖZGYŰLÉSI ÜGYEK.

1. *Bálint Dezső* esperes a szívnek teljességéből kéri a minden bölcsesség és kegyelem kiapadhatlan forrásának áldását közgyűlésünk tanácskozásaira

2. *Meczner Béla* gondnok elsősorban meleg köszönetét fejezi ki azért, hogy az egyházmegyei közgyűlés üdvözlő iratot intézett hozzá, Háromszékvármegye főispánjává történt kinevezetése alkalmából, majd annak fejtegetésébe bocsátkozik, hogy jelenlegi hivatalos állásából kifolyólag nem vehet ugyan oly jelentékeny részt az egyházmegye kebelében felmerülő ügyek elintézésében, mint eddigelé szívhől és készséggel cselekedte, ez okból foglalkozott is azzal a gondolattal, hogy megválna gondnoki hivatalától, de miután régi barátja és elnöktársa, az esperes, a legnagyobb készséggel vállalkozott arra, hogy az egyházmegyének fel-felmerülő ügyeit, mindenkor a köz- és magánérdekek sérelme nélkül elfogja intézni és így az egyházi közigazgatásban semmiféle hátrány nem állhat elő, ettől a gondolatától elállott, annyival is inkább, mivel az a 23 év, melyet az egyházmegye vezetésében eltöltött, oly szoros kötelességgel fűzi egyházi közéletünkhöz, hogy abból kilépni, attól megválni a legfájóbb érzéseket támasztották volna fel lelkében. Miután ismételten hálás köszönetet mondott, az egyházmegye kitüntető szeretetének és bizalmának kifejezéséért a megjelent tagokat szívélyes szavakkal üdvözölvén

a tárgyalást az egyházmegyei gyűlés tagjai lelkesült éljenzésben kitört igaz és osztatlan szeretetének megnyilatkozása között megnyitotta

3. Papi főjegyző a gyűléstagoknak az egyházmegye tisztviselőiből, hivatalos képviselőiből és megjelenésre kötelezett lelkészeiből összeállított névsort felolvasá,

a közgyűlés a megjelenteket igazoltaknak mondja ki. Elmaradásukat a következők jelentették be és igazolták: *Berzeviczy Endre, Czike Ferenc, Miskolczy Endre, Verebélyi József, Igaz*

József, *Zombory* Gedő, *Szilágyi* Géza, *Órás* Kálmán, *Tóth* Ferenc lelkészek és *Lábos* Béla világi jegyző. Elmaradásukat nem igazolták: *Demjén* Kálmán, *Czecz* András, *Kun* Miklós, *Kovács* János és *Sarkadi Nagy* Antal. Felhívának ezen lelkészek, hogy az I. t.-c. 56. §. értelmében alkotott szabályrendeletünk határozmányainak megfelelőleg elmaradásukat az esperesi hivatalnál a megállapított határidőn belől igazolják.

4. Az egyházak kiküldött és megbízott képviselői az egyházaiktól nyert meghatalmazó okíratot beadván

ezeknek alapján mindannyian igazoltattak.

5. Esperes jelenti, hogy a f. évben tartott tavaszi gyűlésünkről elmaradt lelkészek közül többen szabályszerűen igazolták távollétüket, csak *Demjén* Kálmán, *Szily* József tanítóképviselek és *Bogárdy* Dániel, *Sarkadi Nagy* Antal, *Szilágyi* Géza lelkészek maradtak igazolatlanul.

Az elmaradásukat nem igazolt lelkészek szabályrendeletünknek megfelelően 5 kor. birságban elmarasztaltatnak, s ezek beszédésével az egyházlátogatók bizatnak meg.

6. Folyó évi október hó 5-én Sárospatakon tartandó egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyénk képviselőtében kiküldettek és megválasztattak

Bálint Dezső esperes, *Meczner* Béla gondnok, *Hézszer* Emil főjegyző, *Ölbey* János, *Horváth* János papi, *Meczner* András, *Miklós* Béla, *Nagy* Barna világi tanácsbírák. Pótképviselek: *Máthé* Gyula és *Kovács* Gábor dr.

7. *Kovács Gábor* indítványozza, hogy a lelkészi értekezlet foglalkozzék azzal a kérdéssel, vajjon nem jobb volna-e, hogy az e.-megyei tanácsbírák bizonyos sorrendben menjenek az e.-kerületi gyűlésre, hogy így az összes tanácsbírák koronként

részesei lehetnének a kerületi közgyűléseknek, ami jobban is megfelelné az osztóigazságnak, mint a mai gyakorlat.

Egyházmegyei közgyűlés elvileg helyesli azt a szempontot, amelyből a megtett indítvány kiindul, s felhívja a lelkészi értekezletet, hogy a felvetett eszmét a gyakorlatiasság szempontjából vitassák meg, s megállapodásuk eredményét terjesszék fel az egyházmegye közgyűléséhez.

8. Dr. Tárczy Pál kir.-helmei ügyvéd a múlt gyűlésben egyházmegyei ügyésszé választatván, a hivatalos eskü letétele után, az e.-m. gondnok által szívélyes szavakkal üdvözöltetett; a megválasztott ügyész pedig

lelkes és bensőségteljes szavakkal ajánlotta fel képességeit az egyházmegyei közügyek szolgálatára.

9. Az újonnan megválasztott tanítók felhívatnak az eskü letételére s új hivatalukba való beerősíttetésükre.

Szécsényi Endre Szomotorra beerősíttetett; *Sélei* Győző Hernád-Kakra, *Molnár* István Bodrogolasziba beerősíttetek s az esküt letették.

10. Tavaszai e.-m. gyűlésünk jk. 32-ik pontjában utasítja az egyházmegye a *karcsai* egyházat, hogy 8400 korona tartozását olcsó kölcsönrel rendezze.

Rendezve még nincsen. Skontróban marad.

11. Tavaszai e.-m. gyűlésünk jk. 39-ik pontjában kérdést intéz a *kistárkányi* lelkészhez, hogy Gönczy Bertalan volt gondnok 575 korona 67 fillér el nem számolt összeget befizette-e már az egyház pénztárába?

Lelkész jelenti, hogy az összeg már az egyház pénztárába befizettetett. Tudomásul vétetett.

12. Tavaszai e.-m. közgyűlésünk jk. 40-ik pontjában utasítja az *örösi* egyház presbiteriumát, miszerint a lelkész és

tanító legelő-jogainak érvényesítése végett adjon szabályszerű meghatalmazást az egyházmegye ügyészének.

Az örösi egyház presbytériuma e meghatalmazást az egyházmegye ügyészének kiállította. Ügyész jelenti, hogy a birói eljárást e tekintetben megindítani nem időszerű, hanem perenkívüli eljárás folyik ez ügyben.

13. Tavaszi e.-m. gyűlésünk 47-ik pontjára vonatkozólag lelkész jelenti, hogy *Kántor József* tanító 141 kor. 07 fillér két évi adóhátralékából 104 korona 78 fillért kifizetett, a hátralékos 36 korona 29 fillér adótartozását rövid időn belül kifizeti. Jelenti továbbá, hogy nevezett tanító tartozik még az egyháznak 100 koronával, amely összeget az egyház pénztárából elődje, Bagdi István vett kölcsön az egyháztól, aki távozása alkalmával az összegre fedezetet hagyott Kántor Józsefnek, hogy ebből egyenlítse ki egyházi tartozását. Kántor József tanító azonban e tartozást a fedezetül hagyott ingóságok elhasználása után sem egyenlítette ki, hanem azt magára vállalta, azonban még kamatát sem fizeti ez összegnek.

E.-m. gyűlés lelkész jelentését az adótartozásra nézve tudomásul veszi a hátralék minél előbbi kiegyenlítésének reményében. Nem térhet azonban napirendre a 100 korona egyházi tartozása felett. Ez alkalommal eltekintve a szigorúbb eljárástól, felhívja Kántor József tanítót, hogy vagy azonnal fizesse ki a 100 korona tőkét és a hátralékos kamatokat, vagy adja beleegyezését ahoz, hogy e tartozása államsegélyéből havonkénti részletekben fogassék le felettes egyházi hatósága által, mert ellenesetben a fegyelmi eljárás ellene azonnal megindítatik.

14. Tárgyaltatott a *kisgéresi* iskolaépítési ügy. A pol. hatóság reákönyyszerítette az egyházat két iskola felépítésére két tanítói lakással együtt. Az egyház nem akarván iskoláját feladni, engedelmeskedve a törvény követelményeinek, elhatározta, hogy a két iskolát s tanítói lakást felépítteti szegénysége dacára iss,

az épületek felépítését ki is adta vállalkozónak 27,000 koronáért. A község adott segélyt az egyháznak 6000 koronát. Ha az 1000 koronából eltekintünk is, 20,000 koronára van szüksége, haladéktalanul, s ez összeget mint törlesztéses kölcsönt óhajtja felvenni. Minthogy azonban az egyháznak saját nevére nincs olyan ingatlan vagyona, mely alapúl szolgálhatna a törlesztéses kölcsön felvételére, azon alázatos kérését terjeszti a nt. egyházmegyei gyűlés elé, miszerint engedné meg, hogy a lelkész és tanító haszonélvezetében levő földek köttessenek le a törlesztéses kölcsön biztositékaúl.

Egyházmegyei gyűlés, tekintetbe véve azon rendkívüli állapotot, amely e szegény, de hitbuzgó egyházat ez építkezésre mintegy reákenyszerítette, minthogy ez építkezést föltétlenül meg kellett kezdenie, ha iskolánkat e népes egyházban fenn akarjuk tartani, s fedezet hiányában okvetlenül kölcsönre van szükség: a kért törlesztéses kölcsönnek alapjáúl megengedi a papi s tanítói földek megterheltetését annyival is inkább, mert minden ilyen természetű kölcsönnél a hitelt igénylő egyházak összes egyházi javai köttetnek le.

15. Tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyve 26. p.-ra befelelőleg a *s.-hidvégi* lelkész jelenti, hogy községében 1908-ban a Szent István napi munkáért senki büntetve nem lett; sérelmet csupán abban lát, hogy e munkatilalom dobszó által közhírré tétele, mit a községi elöljáróság hivatali túlbúzgóságból eszközölt, a csaknem tisztán ref. lakosságot megbotránkoztatta; de f. évben már e munkatilalmazás elmaradt s erős a reménye, hogy az elöljáróság ily tiltó rendelet közhírré tételétől is őrizkedni fog.

Tudomásúl vétetik.

16. A *taktaharkányi* lelkész jelenti, hogy mindkét iskolájuk bezáratván, tanköteleseik e télen oktatás nélkül maradnak; 2 tanítójuk államsegély járulékait pedig, mert a kir. Tanfelügyelőség annak kiutalását megakadályozta, kölcsön fölvételeivel egyházuk pénztárából lesznek kénytelenek kifizetni; mellékelten beterjeszti az egyháztanács és egyházi közgyűlés

jegyzőkönyvét, melyek szerint mindkét iskolájuk újjá építését 1910 április 1-én okvetlen megkezdik; azért arra kéri egyházmegyét, hogy e határidőig két tanteremük megnyitását s tanítók kórpótlék és fizetéskiegészítési államsegélye kiutalását eszközölk-tetni sziveskedjék.

Egyházmegyei közgyűlés a kérelmet szíves készséggel támogatja s Esperes úr vállalkozását, hogy a tanteremek megnyitását s a visszatartott tanítói államsegélyek kiutalását szorgalmazni fogja, köszönettel veszi; a taktaharkányi egyház előjáróságát pedig jegyzőkönyvbe foglalt ígéletük betartására a legszigorúbban kötelezi.

17. A *hernádkaki* díjlevél rendezésére kiküldött bizottság ama jelentése, hogy a díjlevelet jegyzőkönyv mellékleteivel az esperesi hivatalhoz beterjesztette,

Tudomásúl vétetik.

18. Egyházmegyei pénztárnok egyházmegyénk országos nyűgdíjintézeti hátralékainak kimutatását beterjesztvén,

közgyűlésünk a kimutatott hátralékok sürgős behajtásának eszközzésére Esperes úrat kéri fel.

19. Egyh.-kerületünk, az úgynevezett kanonikus órák kijelölésére híván fel az egyházmegyét,

Közgyűlésünk a régi gyakorlatnak megfelelőleg újév, virágvasárnap, áldozócsütörtök s a böjti, aratási és adventi úrvacsora-osztás délutáni istentiszteleti óráit kívánja ilyenekül kijelölni.

20. Tavaszí egyházkerületi közgyűlés „Az egyházak tulajdonát képező, valamint az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmául szolgáló ingó és ingatlan javak kezelésére vonatkozó szabályrendelet“ megbíralására híván fel egyházmegyénket, az erre kiküldött bizottság beadja bíralatos ismerteését a következőkben:

Amidön egyházkerületünk ily szabályrendelet alkotását kimondotta, régi mulasztást hoz helyre, sok egyenetlenkedésnek, előd és utód közötti sok kellemetlen osztozkodási perpatvarnak vájga utját: ezért szívesen üdvözöljük.

A megalkotott szabályrendelet-tervezet egészében elég ügyes, praktikus alkotás, de mint emberi mű, néhány pontjában kifogásolható s szerény véleményünk szerint, átalakítandó.

Az I. fej 1. pontja az egyházi hivatalnokot annyira megköti, hogy az egyháztanács beleegyezése nélkül a legcsekélyebb átalakítást sem eszközölheti. A „saját költségén is“ után be kellene szűrni pl, „20 koronán felül“.

A II. fej. 1. pontjában a „kifestetni“ szó után beveendő ez: „és a kútat 3 évenként kitisztíttatni“.

Ugyane fejezet 2. pontjában az „egyetértőleg“ szó után beszúrandó: „s az egyh.-megye jóváhagyásával“.

Leghibásabb alkotás a II. fej. 5., 6., 7. pontja. Mig az I. fej. 1. és 2. pontjában alaptétel gyanánt, ki van mondva, ki van kötve, hogy mindennemű építés, alakítás, telepítés csak a presbiterium tudtával és beleegyezésével eszközölhető: a II. fej. 4., 5. és 7. pontja az építkezésre mégis 3 eshetőséget állapít meg.

a) Építhet a presbiterium és egyházmegye beleegyezése mellett úgy, hogy a tulajdonjogra és beruházási költségekre a presbiteriummal előlegesen szerződést köt; II. fej. 4. p.

b) Építhet a presbiterium és egyházmegye beleegyezésével, de a nélkül, hogy a tulajdonjogra és beruházási költségekre nézve a presbiteriummal előlegesen szerződést kötne. II. fej. 5. p.

c) Építhet a persbiterium és egyházmegye engedélye nélkül. II. fej 7. p.

Miért annyi eshetőség, mikor az alaptétel egészen világos.

A II. fej. 5. pontjának harmadik bekezdése, melyben ez áll: „A hivatalnok változása esetében.. stb... megváltani tartozik“ az egyházakra nagyon terhelő, sőt lehetnek esetek, amidön minthogy az egyház nyakába csempészése lehet a hivatalnok által talán nem is teljesen indokolt építkezésnek. Vagy van okvetlen szükség arra az épületre, vagy nincs. Ha van: építtesse fel az egyház, ha nincs; nem szabad felépíteni. Ha mégis talán saját kényelmére, vagy pedig saját, vagy bérelt birtokai kihasználására épített a hivatalnok: az egyház megváltani ne legyen köteles, a megváltás bízássék tetszésére.

Eme kikezdés akkor sem állhat meg így, ha a hivatalnok talán azért építet a maga költségén, mert egyháza teljesen képtelen erre. Hátha az a hivatalnok egy, vagy két év múlva meghal: e pont szerint az egyház tartozik megváltani, holott anyagilag ép oly szegény és tehetetlen is, mint két év előtt.

E ponthan igazságtalanság az is, hogy tűzkár esetén a hivatalnok tetszésétől függ, hogy az épületet újból felépítse-e? míg ha le nem ég, megváltása az egyházra feltétlen kötelező.

Ha az 5. pontot a 6. ponttal összekötve vizsgáljuk, ismét igazságtalanságra találunk. Míg ugyanis a 6. pont szerint „A megváltott épületet az egyház az utódnak minden díj nélkül köteles átengedni s az épülettel járó minden terhet viselni: addig az 5. pont a fenntartási s tűz elleni biztosítási költségekkel azt a hivatalnokot terheli, aki építtette s pénze haláláig benne hever.

Szerintünk az 5., 6. pont törlendő, helyette a 4. pont lenne így átalakítva:

4. p. *Ha az egyházi hivatalnok saját költségén emel új épületet, vagy tétet nagyobb átalakítást: a tulajdonjogra és beruházási költségekre nézve a presbiteriummal előlegesen írásbeli szerződést kötni tartozik, mely az egyházmegye jóváhagyása után a jegyzőkönyvbe is bevezetendő s mindkét félre irányadó és kötelező.*

A 7. p. úgy amint van, nem világos. Ha a multa vonatkozik, hogy világos legyen, az „engedélye nélkül“ után beszúrható e szócska „eddig“; ha pedig talán a jövőre szól: akkor teljesen törlendő, mert ily eshetőséget jövőben az I. fejezet 1. pontja kizár.

Nagyon valószínű, hogy a multa vonatkozik s ekkor az imént jelzett „eddig“ szócska beszúrásával marad s átveendő bele az előző pont utolsó két sora.

Az 5., 6. pont kiejtésével lenne tehát a 7. pontból 5. pont így átalakítva:

5. p. *A presbiterium és az egyházmegye engedélye nélkül eddig történt beruházásokat, a hivatalnok változása esetén, az egyház megváltja, de arra nincs kötelezve. Megváltás esetén, ha az egyház és hivatalnok, vagy annak jogutódai a megváltás feltételeire egymás közt nem tudnának megegyezni, az egyház is, a hivatalnok is (esetleg ez utóbbinak jogutódai) két-két szakértőt jelölnek, kik maguk közül elnököt választ-*

tanak. Ezen szakértői bizottság döntése az egyházmegyei közgyűléshez felelteszhető. Ha költségek merülnek fel, mindenik fél a saját szakértőjének költségeit viseli. Meg nem váltás esetében a hivatalnok, vagy jogutódai a beruházás tárgyával szabadon rendelkeznek, de az elvitel, vagy elbontás által okozott esetleges rongálást kötelesek helyrehozni.

6 pontul jönne a mostani 8. p. változatlanul. A III. fej. 1. pontjában a forgatás mélysége 50 cm. helyett 70 cm. változtatandó, mert ez a gyakorlatban elfogadott minimális mélység.

Ugyane fej. 4 pontban c) alatt be kell venni a ripariával telepítés s átoltás költségét, mert a legtöbb szőlőt így telepítik és ez válik be legjobban.

A szőlők megváltásával foglalkozó 5. p. d) alpontja szerint a telepítő elveszít 5 évi munkáltatási költséget = 1250 koronát, a befektetési tőke 5 évi kamatját = 470 koronát, a karó árának felét = 400 koronát, összesen 2200 korona. Olyan hegyi szőlő pedig aligha van egyházkerületünkben, mely életének 5. és 6. évében 1300 □-ól területen 3200 korona értékű bort adna.

Ugyane szakasz g) pontjában e mondat „A fentartási és munkáltatási költség“ így bővítendő: „kivéve a pótlást, ojtást homlitást“. Ugyanitt: „a pusztuló karó pótolassék“ így szövegezendő: „a pusztuló karó és tőke pótolassék“.

Ugyane fej. 4) 7. pontjából ez „Két évesnél fiatalabb fő megváltás tárgyát nem képezi“, törlendő.

A IV. fej. 3. pontjában előirt vetésforgóban a c) alá jöjjön cz: „Kapás növények“ és d) alá: „Kalászos tavasziak“.

Az V. fej. 4. pontjában a harmadik sor eme szavai után: „köteles fordítani“ beveendő ez: Ha a még esetleg öserejében levő föld trágyázása felesleges, sőt káros, ez egyetlen esetben a felesleges mennyiséget egy év elteltével értékesítheti.

A VI. fej. 2. pontja egészen átalakítandó ekként: „Úgy a hivatalnok, mint előde által ültetett gyümölcsfák az ő tulajdonai. A kivénült vagy kiszáradtak helyére újakat ültetni köteles.“

A 3. pontban e szó helyett „megváltandók“ ez teendő: „megválthatók“.

Egyházmegyei közgyűlésünk a felolvasott bírálatot elfogadja s mint egyházmegyénk véleményét az őszi egyházkerületi gyűlés elé terjeszteni határozza.

21. A beérkezett közalapi s egyéb segélykérvények

áttétettek a segélyosztó bizottsághoz.

22. Olvastatik a tavaszi egyházmegyei közgyűlés 29. számú jegyzőkönyvi pontban foglalt határozatával a *szomotori* állapotok megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése.

Egyházmegyei közgyűlés mindenekelőtt a 30 filléres tanítói nyugdíj-járulék ügyében tudomásul veszi, hogy az 1906. évi december 31-ig be nem fizetett járulék összege 188 korona 70 fillér, mely összegből 117 korona 90 fillér néhai Horváth Gábor volt tanító által lett volna beszedendő, aki azonban csak 47 korona 35 fillért szedett be; s ezen beszedett összeg beszolgáltatásában elhalálozása meggátolván, a beszedett 47 korona 35 fillér megfizetését fia: Horváth Győző segédlelkész magára vállalta.

A hiányzó 147 korona 35 fillér kifizetése tekintetében gondnok az összeg beszedésére s ennek nem sikerülte esetén a hátrálékos összegnek közigazgatási úton leendő behajtása végetti intézkedések megtételére utasítatik.

Minthogy továbbá a tanítói lak és iskola-épület a bizottság véleménye szerint a szükséges javításokkal még használható állapotba hozható, — utasítatik a gondnok a szükséges javítások haladéktalan eszközöltetésére.

E javítások költségének fedezésére pedig neki a Klobusiczky-alap kiegészítése után fennmaradó 142 korona kiutaltatik.

Tudomásul veszi a közgyűlés, hogy a Klobusiczky-alap, — mely eredetileg 4422 korona készpénzből állott, — 1058 koronának a paplakhoz tartozó istálló épületre lett fordítása folytán jelenleg 3364 koronát tesz ki, — mely összeg kölcsönképen kisebb összegekben kiadatván, Debreczeni Bertalan e.-m. tanácsbíró úr által kezeltetik.

Egyházmegyei közgyűlés a hiányzó 1058 koronának, a konvent által a szomotori egyház részére adományozott 1200 korona segélyösszegeből leendő pótlását rendeli el s az ezen összegeből az 1058 kor. pótlása után fennmaradó 142 koronát az iskolaépület és tanítói lak javításának költségeire a gondnoknak utalja ki. A Klobusiczky-alap célszerű kezelése tekintetében elrendeltetik, hogy a kisebb kölcsönök felmondván, behajtassanak s az egész összeg csak nagyobb összegekben 2—3 egyénnek adassék ki megfelelő biztosíték s jelzálogi bekebelezés mellett kölcsönként.

Sajnálattal veszi tudomásul e.-m. közgyűlés, hogy Szomoton az egyházi adohátralék 1976 kor. 58 fillért, s Bodrogvécsén 287 kor. 56 fillért tesz.

Utasítatnak a lelkész és gondnok a kivetés helyességének megvizsgálására s a behajtás mielőbbi foganatosítására, szükség esetén a tartozási kimutatásnak a polgári bíróság által leendő behajtása céljából az esperesi hivatalhoz leendő megküldésére.

A még mindig kivetett és fenn nem álló hátralékos tőke-kamatadók törlése végett szükséges intézkedések megtételére Tárczy Pál dr. egyházmegyei ügyész kéretik fel.

A bizottság jelentése alapján tudomásul veszi az e.-m. közgyűlés, hogy a szomotori egyházban talált rendezetlen és kifogásolható állapotok nem annyira rosszak, hogy azok orvoslása az idők folyamán meg ne történhetnék, mert ha a fennebb elősorolt ügyek rendeztetnek, ezzel a bajok legnagyobb része orvoslást nyer, — s a jelenlegi nehéz helyzet sem egyedül a lelkész hibájára, hanem az egyháztagok csekély száma és szegénységére vezethető vissza.

Kimondja továbbá e.-m. közgyűlés azt is, hogy a községi bíró által a temetőből jogtalanul kivágott fák csekély értéke miatt a peres eljárás folyamatba tételének helyét nem látja.

23. A *Nagykövesden* építendő új lelkészlak hová leendő helyezése tárgyában

Egyházmegyei közgyűlés a kiküldött bizottság jelentése alapján a nagykövesdi egyházat a lelkészlaknál a mostani tanítói lak mellett lévő telken, mint egészen alkalmas és a célnak teljesen megfelelő helyen leendő építésére utasítja.

A megvásárolni szándékolt Kellner Dávid-féle házat e célra alkalmasnak nem tartja, mert míg az egyrészt felette tűzveszélyes, másrészt udvara kicsi, kertje pedig egyáltalán nincs. — Mert továbbá míg ez az illetékkal együtt 15—16000 koronába kerülne, — addig az egyház saját telkén 10—12000 kor. költséggel a célnak megfelelő új épület emelhető.

24. Tavaszi közgyűlésünk 56. sz. határozatával ajánlólag terjesztette az egyházkerület elé a *víssi* egyház kérelmét iskolája államosítása tárgyában.

Bartha József jelentvén, hogy az államosítás ügye folyamatban van, jelentése tudomásul vétetik.

25. Tavaszi közgyűlésünk 57. sz. határozatával felhívta a *királyhelmei* lelkészt, hogy a *bodroghézői* híveknek előkönyörgő tanítójuk ellen beadott panaszát vizsgálja meg, s arról véleményés jelentést nyújtson be; másrésztől Lábos Endre tanítót is, a panasz tárgyában nyilatkozatra szólította fel. A felhívásnak mindkét fél eleget tevén

Az ügy további eljárás, illetőleg jelentéstétel céljából az E. T. V. t.-c. 61. §-nak figyelembe ajánlásával Szánthó Elek dr. e. m. ügyésznek adatik ki.

26. Olvastatik az e.-m. tanügyi bizottság üléséből felvett jegyzőkönyv:

A jegyzőkönyv tudomásul szolgál. A *takta-kenézi* iskolaügy haladéktalan és alapos rende-

zésére pedig Bartha József és Vitányi Miklós kiküldetnek azzal a felhívással, hogy jelentésüket az esperesi hivatalhoz egy hét leforgása alatt okvetetlen benyújtsák.

27. Olvastatik ifj. *Fövenyessy* Bertalan egyesületi elnök jelentése, melyben tudatja, hogy az alsózempléni ref. tanítói körök egyesületté tömörültek, s aug. 30-án végleg megalakították az alsózempléni ref. tanító-egyesületet, miután előbb az egyházkerületileg jóváhagyott alapszabályokat a minisztériumhoz megerősítésre felküldötték. Elnökké választották a jelentéstevőt, alelnökké *Szily* József erdőbényei, főjegyzővé *Jakab* Antal t.-harkányi, aljegyzővé *Tóth* János szerencsi és pénztárnokká *Gagy* Károly o.-litzkai tanítót.

Közgyűlésünk e tanító-egyesület megalakulását örömmel üdvözli, s működésére Istennek áldását kéri.

28. Olvastatik a tanító-egyesületnek az a kérése, hogy a 2 koronás tagsági díjakat az egyházlátogatók szedjék be.

Közgyűlésünk elrendeli, hogy a 2 koronás tagsági díjakat az egyházlátogatók mindig szedjék be.

29. Olvastatik a tanító-egyesületnek az a kérése, hogy mivel jegyzőkönyveit az alapszabályok értelmében úgy is köteles felterjeszteni az egyházmegyei közgyűléshez, azok az egyesület költségén az egyházmegye jegyzőkönyvében a nagyobb publicitás érdekében kinyomassanak.

Egyházmegyei közgyűlésünk elrendeli, hogy az egyházmegyei tanítógyűlés jegyzőkönyve egyházmegyei közgyűlésünk jegyzőkönyvében, annak függeléke gyanánt, a tanító-egyesület költségére kinyomassék.

30. *Hézszer* Emil az egyházmegyei lelkészi értekezlet megbízásából rámutat a közismert és a legnagyobb rosszakarattal a közélet nyilvános színterére kihurcolt Ferenczy Árpád-féle

ügyre, mely mai fejleményeiben már odáig jutott el, hogy a múlt évi őszi egyházkerületi gyűlés által ez ügyben egyhangulag hozott határozat miatt Dr. Ferenczy Árpád sárospataki volt jogtanár az említett gyűlés összes tagjai ellen — a püspök úr kivételével — a konvent előtt a fegyelmi eljárás megindítását kérte, a konvent elnöksége pedig a panasz elbírálására a dunamelléki egyházkerületi bíróságot küldte ki. Eme bíróság papi elnöke nem véve figyelembe az V. t.-c. 60. §. rendelkezését, a Ferenczy Árpád állásának betöltése, miatt a tiszán-inneni egyházkerület összes képviselői ellen a fegyelmi eljárást megindította. Miután ezen intézkedés által — több oldalról — nagyon is széles rést ütöttek a magyar Kálvinista egyházkerületek századokon át gondos kezekkel kiépített önkormányzati jogán és miután páratlanul álló eset az, hogy önálló autonóm testület saját hatáskörébe tartozó ügyekben tett intézkedésére — akkor, amidőn az a közérdeket legtávolabbról sem érinti — bírói eljárás alá vonassék, felhívja az egyházmegye figyelmét ezen aggályos jelenségekre, s indítványozza: hogy míg a Ferenczy Árpád zaklató és minősíthetlen eljárása felett a legnagyobb megbotránkozását fejezze ki egyházmegyénk, másrésztől tiltakozzék a konvent hatalmi túlkapása, s a dunamelléki egyházkerület bíróságának illetéktelen beavatkozása ellen.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványt egyhangulag elfogadja, mert abban a felfogásban van, hogy az egyházkerületek saját belügyeikben nemcsak végérvényesen határoznak, hanem határozataik meghozataláért semmiféle egyházi hatóság által felelőségre nem vonhatók, még kevésbé idézhetők bíróság elé.

Egyházkerületünk a Ferenczy Árpád ügyében nem mint bíróság járt el, nem az E. T. V. t.-c. 20. §-a által adott jogott gyakorolta, mivel az ügy akkori állásánál fogva bírói beavatkozásnak nem látta helyét, hanem a VI. t.-c. 115. §-ában a tanárok részére biztosított kedvezményt ugyanazon törvény 87. §-ában elfoglalt — félre nem magyarázható — rendelkezéseinek megfelelőleg értelmezve intézkedett.

Miután pedig az egyházkerületi közgyűlés

határozatai és rendelkezései felebbezés tárgyát nem képezhetik, a konvent, illetve a konventi bíróság elnöksége túllépte a törvény által részére megszabott hatáskört, mely az I. t.-c. 75. §-ában részletesen körülírva van, s ezzel olyan tért foglalt le a maga számára, melyet az I. t.-c. 67. §-ának első pontja kizárólag az egyházkerületek részére tartott fenn. Ezen eljárás által, amíg egyoldalról egyházker. közgyűlésünk önálló és szabadrendelkezési jogát támadja meg, addig más oldalról az egyházkerületi közgyűlés tagjainak független véleménynyilvánítására nézve a legnagyobb mértékben aggályos és sérelmes; mindazon okokból kifolyólag a legerélyesebben tiltakozik egyházmegyénk a konventnek azon rendelkezése ellen, melylyel egyházkerületünk önkormányzati jogába avatkozott, s ezzel kapcsolatosan egyházkerületi közgyűlésünk tagjai ellen a fegyelmi eljárás megindítására az első lépést jogtalanul és illetéktelenül megtette; nemcsak tiltakozik, hanem az egész eljárást törvényeinkben biztosított egyházi autonomiánk példátlan és súlyos megsértésének nyilvánítja.

31. A *tállyai* egyház bemutatja a szerencs—hidas-németi—kassa vasútépítési vállalatnak az egyházzal kötött azon szerződését, mely szerint a lelkész haszonélvezetében lévő szántó-földön keresztül vezetett vasút részére szükségelt földterületnek kat. holdanként 650 korona egységár mellett leendő kisajátításába beleegyeznek.

E.-m. közgyűlés a szükségelt földterületnek — mely egy kat. holdat sem tesz ki — a vasút részére leendő átengedésébe beleegyeznek, utasítja azonban az egyházi előljáróságot, hogy a föld vételárát, mint a lelkészt megillető alapot az egyház tulajdonában lévő alapítványi tőkék sorába iktassa be és kezelje.

32. Esperes jelenti, hogy a *makkoshotykai* paplak felépítésére vonatkozólag Meczner Gyula főispánnal tárgyalásba

bocsátkozott, s ennek eredményeként a lelkészlak a jövő tavasszal fel fog épülni.

Közgyűlésünk a jelentést nagy örömmel veszi tudomásul, s esperesnek szíves fáradozásáért elismerését és köszönetét fejezi ki.

33. Hubai Mihály főiskolai szénior kéri magát az egyházmegye kötelékébe felvétetni.

Egyházmegyénk a szép készületségű ifjat örömmel sorozza be segédlelkészeink közé.

34. Indítványoztatott, hogy miután a bírói eljárás alá kerülő ügyek mikénti elintézése az egyházi törvények V-ik szakaszában a legnagyobb részletességgel vannak előírva és az ettől való eltérés az egyházmegyei bíróság ítéletének vagy határozatának megsemmisítését vonhatná maga után; és miután a konvent 1907. október hó 22—25-ik napjain tartott ülésében erre a célra XX különböző mintát állapított és fogadott el, s nálunk pedig ezek közül még egy sincs forgalomban, feltétlenül szükséges, hogy ezek a nyomtatványok az egyházmegye részére is beszereztessenek.

Az indítvány közgyűlésünk általános helyeslésével találkozott, s megbízta az esperest, hogy az összes nyomtatványokból annyi példányt szerezzen be a konventtől, amennyit elégnek gondol.

35. Ungár József kistárkányi lakos panasolja, hogy feleségére, aki ref. vallású — jogtalanul 18 K 76 fillér egyházi adót vetettek ki, holott annak semmi vagyona sincs, kijelenti, hogy 2 koronánál többet nem fizet, ha pedig le nem szállítják adóját, felesége 3 kiskorúval együtt áttér a róm. kath. vallásra.

A tárkányi egyháztanács berjesztett jelentésében kimutatja, hogy Ungár Józsefnére ugyanazon adókulcs alkalmaztatott, mint a többi hasonló vagyoni helyzettel bíró egyháztagokra és a kimutatott összeg nem egy évre esik, hanem fele

hátralék, fele folyó évi. Miután pedig a r. hath. egyház említett új tagja, a saját felekezete által reá kirótt egyházi teher viselése alól református vallású családjára való hivatkozással szeretne kimenekülni, az egyháztanács kijelentette, hogy Ungár Józsefnét jövőre minden egyházi adó alól felmenti. Közgyűlésünk az egyháztanács eme határozatát helyeslőleg veszi tudomásúl.

36. Olvastatott az e.-megyei tanügyi bizottság következő jegyzőkönyve :

Jegyzőkönyv

felvétellett Sárospatakon az alsözempléni ref. egyházmegye tanügyi bizottságának 1909. év szept. 6-án megtartott üléséről.

Jelenvoltak : Bartha József és Búza János elnökle alatt, Hodossy Béla, Maklári Papp Miklós, Gecse Lajos, Kertész István, Csizy Gedeon, Kun Zoltán, Kenyeressy Árpád, Pecsenye András, ifj. Bálint Dezső.

Búza János világi elnök őszinte szívből jövő szavakkal üdvözli a tavaszi egyházmegyei gyűlés által megválasztott Bartha József vissi lelkész egyházi elnöktársát s őt a bizottság szeretetéről s jóakarató támogatásáról biztosítja.

Bartha József lelkészelnök megköszönvén a bizottság előlegezett szeretét, állását a következő szavakkal foglalja el :

Mélyen tisztelt tanügyi bizottság!

Egyházmegyei hatóságunk megtisztelő választása alapján, az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnöki állást, amidőn elfoglalom, az idő rövidsége sem engedi, hogy programbeszéddel untassam önöket, hiszen az egész beszédem úgy sem volna egyéb, mint kérni önöket, hogy jöjjenek segítségemre, s folytassuk a munkát ott, ahol nagyobb munkára elhívott szeretett elnökünk félben hagyta.

De mégis kötelességem kijelenteni, hogy a szeretet jegyében foglalom el elnöki állásomat.

Igen! . . . Elvárom! . . . sőt szívem legőszintébb érzelmével kérem a tanítótestület szeretetét és ragaszkodását. Ebben a jegyben győzni fogunk!!

A tanügyi bizottság tagjait szerénytelenség volna kérnem, hogy előlegezzék bizalmukat, sőt inkább kijelentem, hogy a tanügy iránt érzett lelkesedésük biztosítékot nyújt nekem arra nézve, hogy kitartó munkássággal ráfogok szolgálni, meg fogom szerezni bizalmukat.

Ebben a reményben a gyűlést megnyitom. Első sorban egyházmegyénk statisztikai állapotával foglalkozom.

Egyházmegyénk létszáma 53,547. Iskola kötelesek 6—12-ig 3374 fi, 3289 nő, összesen 5354. Más vallású iskolába járt 28, községi és állami iskolába járt 744. Középfokú iskolába 42. Nem járt iskolába 283. Nincs kimutatva 212. Összesen 6663. Oktatásban nem részesült 495. Ismétlő iskolaköteles fi 1220, nő 1268, összesen 2488.

Ebből iskolába járt:

a mi iskolánkba	2008
polgári iskolába	37
iparos iskolába	57
gimnáziumba	43
nem járt iskolába	224
nincs kimutatva	119
Összesen	2488

Oktatásban nem részesült 343 gyermek.

Más vallású járt hozzánk 377 fi, 350 nő, összesen 727.

Ebből róm. kath. 261 fi, 216 nő; ág. evang 17 fi, 7 nő; izr. 99 fi, 127 nő = 727.

Más vallású iskolába járt a ref. iskolakötelesek közül 13 fi, 15 nő = 28. Tehát más vallású több járt hozzánk 669-el, mint megfordítva.

Tanító van egyházmegyénkben	69
Tanítónő	11
Rendes tanító	76
Ideiglenes	1
Lelkész tanító	3
Okleveles tanító	78
Nem okleveles	2

Az összes tanítók fizetése az egyháztól	---	56,689 K	— f.
Az összes tanítók fizetése az államtól	---	24,322 „	08 „
Korpótlék az egyháztól	---	300 „	— „
Korpótlék az államtól	---	17,200 „	— „
		<u>98,511 K</u>	08 f.

Fizetési átlag 970 korona.

Jó lakás van 58. Rossz 15 helyen.

Tanterem van 81. Ebből törvényszerű 64. Nem törvényszerű 17.

Az iskola felszerelése kellő --- --- --- 31 helyen

hiányos --- --- --- --- --- --- 50 „

Az iskola fentartására a tanítói fizetéseken felül az egyházmegyében levő egyházak 8972 korona 68 fillér fordítottak.

Ebből fordított:

A tokaji járás	---	130 K	— f.
A kiskövesdi	---	8196 „	78 „
A sárospataki	---	145 „	90 „
A bátkaí	---	500 „	— „
Összesen	---	<u>8972 K</u>	68 f.

A többi hat járás egy fillért sem tüntetett fel. Ugyanazért az iskolalátogatók utasítatnak az iskola fentartására fordított mindennemű kiadási összegek kimutatására.

Szellemi állásra nézve kitünő iskola van 30, úgymint Szerencs, Tállya, Mád (vallásból), Mád-Zombor, Örös, Karos, Karcsa, Nagykövesd, Vajdácaska, Tisza-Karád (I. oszt.) Ricse (III—VI.), Semjén, B.-Mező, Bacska, Pthrügy, T.-Ladány, (I—II.), Tarcál (II—III.), Sárospatak I—II. fi, III—VI. fi, I—II. leány, III—VI. leány, Vámosujfalu (vallás), Gesztely (I—II.), Tiszalúc fi, Taktaszada, Taktaharkány (III—VI.), Alsódobsza, Viss, Olaszliszka (III—VI.), Erdőbénye (III—VI), Dicséretes 17, úgymint Nagygéres, Kiskövesd, Tiszakarád (IV—VI. oszt.), Ricse (I—II. oszt.) Lelesz, Kistárkány, Zemplénagárd, Gesztely (III—VI. oszt.), Tiszalúc (leányisk.), Berzék, Sajókesznyéten (I—II. oszt. és III—VI. oszt.), Ujcsanáros, Legyesbénye, Olaszliszka (I—II.), Erdőbénye (I—II.), Kenézlő. Jó 16, úgymint Ond, Golop, Rozvány, Királyhelme, Révleányvár, Ágcsernő, Báj, Tokaj, Tarcál

(I. oszt.) (IV—VI. oszt.) Makkoshotyka, Bodroghalász, Hernádkak, Taktaharkány (I—II. oszt.), Sima, Erdőhorváti. Elégséges 9, úgymint Bodrogsára, Bodrogolaszi, Sóstófalva, Tolcsva, Bodrogszentés, Tiszakarád (I—III.), Láca, Nagytárkány és Tiszaladány (III—VI. oszt.)

Gyenge 2, úgymint Véke és Taktakenéz. Osztályozatlan 15, úgymint Csobaj, a tanító betegsége miatt, Sajóhidvégen vörheny miatt, Hernádnémeti állítólag a tanító katonának ment, Megyaszón (3 iskola) későn nyílt meg az iskola, s így az iskolalátogatóság nem tudta minősíteni, Bodrogkeresztur a fuvardíj csekélysége és időhiány miatt, Monok járvány miatt, Kisgéres építkezés, Szomotoron tanítóhalálozás, Luka építkezés s Czígádon harangszentelés miatt.

Egy iskoláról, a sárospataki főiskola által fenntartott györgytórlói népiskoláról már évek óta nem érkezvén jelentés, a czigándi iskolalátogatási körhöz csatoltatik s minden évben való meglátogatására a nevezett kör iskolalátogatója köteleztetik.

Általános jelentőségü és egyesekre vonatkozó észrevételek és határozatok.

Sóstófalván a nagymérvü iskolai mulasztások megállására s a tanterem tisztántartására a presbyterium szigorúan utasítatik.

Hegedüs János alsódobszai, Fövenyessy Bertalan és Trócsányi Mariska sárospataki, Mikó László bacskai, Miskolczi Ödön karosi tanítóknak hivatásos munkálkodásuk kitünő eredményeért erkölcsi elismerését nyújtja a tanügyi bizottság. Ágcsernön az iskola megnagyobbítására, Leányváron az iskola ablak s ajtókkal ellátására utasítatik a presbyterium. A leányvári tanítófizetés kiegészítési államszegély kieszközlésére lelkész felelősség mellett utasítatik.

A taktakenézi elhanyagolt bajok orvoslására egy bizottság kiküldését indítványozza. Pthrügön az iskolába 130-nál több gyermek jár. Egy második iskola felállítása a presbyterium halaszthatatlan kötelességévé tétetik.

Bodrogkereszturon az állami iskolában a vallástanítás már több ízben nem volt megvizsgálva. Utasítatik az iskola-

látogató küldöttség a nevezett iskola minden évbéli meglátogatására.

A sajóhidvégi iskolának vörheny miatt az iskola-látogatóság általi bezáratásával kapcsolatban, kimondja a tanügyi bizottság, hogy jövőben egy-egy iskolát csak felsőbb közigazgatási rendeletre szabad bezárni, továbbá minden egyes bezáratásról s a szünetelés időtartamáról a tanügyi bizottsági elnök minden egyes esetben értesítendő.

A hernádkaki iskola szellemi állapota Séllei Győző ez idei tanító működése alatt örvendetes emelkedést mutat.

A tiszalúci iskola tanítója, Séllei András 40 év óta működik kitünő eredménnyel tanítói pályáján. A mindig hivatása magaslatán álló férfinak érdemeit amikor jegyzőkönyvünkbe foglaljuk, széleskörű ünnepeltetéséhez tanügyi bizottságunk egy díszoklevél nyújtásával küldi a maga erkölcsi elismerésének koszorúját.

Perbenyiken a lelkész minden tankönyv mellőzésével végzi a vallástani oktatást. Mivel az eddigi vallástanítás csupán zsoltár- és dicséretversek felmondásából állott, a lelkész szigoruan utasítatik a vallásoktatásnak tanterv szerinti teljesítésére.

Véke tanítója, Oláh Béla, tanítói kötelességének hanyag teljesítéseért megrovatik.

A bodrogszentesi nagymérvű iskolai mulasztásokkal kapcsolatban szigorú kötelességükké tétetik a lelkészeknek mint iskolaszéki elnököknek, hogy a mulasztási kimutatásokat postakönyvben való elismervény ellenében minden hó 1-én és 15-én intézkedés végett juttassák a polgári hatóság kezébe.

Jutalomra és segélyezésre ajánlatnak Hegedüs János alsódobszai, Fövenyessy Bertalan sárospataki, Lábos Endre bodrogszentesi, Séllei András tiszalúci tanítók.

Horváth Gábor elhunyt szomatori tanító emlékét, mint aki a neki adatott tehetségek szerint hiven munkálkodott, szomorú szívvel iktatja jegyzőkönyvébe a tanügyi bizottság.

A Jegyzőkönyv s az abban foglalt valamennyi jelentés tudomásul szolgál. Elősorolt javaslatai elfogadtatnak s közgyűlési határozattá emeltetnek.

38. Közalapi segélyt kérnek:

1. *Tolcsvai* egyház lelkészlak építéséből származó 4000 korona adósságának törlesztésére kér 2000 koronát.

2. *Ágcsernyői* leányegyház 11.000 korona költséggel felépítendő iskola és tanítói lak költségének részbeni fedezésére kér 6000 koronát.

Példás vallásos buzgóságu, jóigyekezetű kis egyház 500 korona segélyre ajánltatik, mivel a közelmúltban végzett templomépítés alkalmával a gyülekezet tagjai jelentékeny áldozatot hoztak.

3. *Luka* templomépítésből származó 6290 korona adósságának törlesztésére 2000 koronát kér.

Lakosai bár nagy részben kisbirtokosok, de oly csekélység a vagyonuk, hogy a megélhetésre is kevés. Most újból nagyobb értékű építkezésbe kezdenek, ami teherviselési képességet egészen kimeríti. 500 korona segélyre ajánltatik.

4. *Nagytárkányi* egyház iskola-telek és épület vételéből származó 6000 korona tartozásának törlesztésére 4000 koronát kér.

Teljesen vagyon nélküli csekély népességű társzegyház semmi jövedelemmel nem rendelkezik, a hivek pedig egyházi adóval túl vannak terhelve. Ajánltatott 500 korona.

5. *Viss* tűzvészből származott építkezés folytán keletkezett 10,000 korona adósságának részben törlesztésére 1000 korona segélyt kér.

Az egyháztagok több izben szenvedett elemi csapások következtében túl vannak terhelve adóssággal. Az egyháznak semmiféle jövedelmet hajtó vagyona nincs 500 korona segélyre ajánltatott.

6. *Taktakenéz* paplaképítésből származó 2100 korona adósságának törlesztésére 2100 koronát kér.

A múlt évben végzett építkezések költségének $\frac{2}{4}$ -ed részét az egyháztagok viselték. Némi segélyre érdemes. Ajánltatott 200 koronára.

7. *Alsódobsza* szegény sorsára való tekintetből 200 korona segélyre ajánltatott.

Beszterczey Béla a.-berezkei lelkész 2 éven át 1000—1000 korona segélyt kér.

Gazdaságában több rendbeli és nagyobb kárt szenvedett, miáltal jövedelme jelentékenyen alászállott, 200 korona segélyre ajánltatott.

Kajdy Menyhért alsódobszai lelkész 200 korona segélyre ajánltatott.

38. Olvastatott *Bartha József* adóügyi bizottság elnökének azon jelentése, melyben az egyházmegye területén levő egyházak adócsökkentési segély kérvényeinek elbírálásáról a következőkben számol be:

Az 1898. évben letárgyalták 42 egyház kérvényét, névszerint Tiszakarádnak javasoltak 2215 K. Vissnek 1500, Semjénnek 1169·13, Tállyának 1000, Ujcsanánosnak 1045, Sóstófalvának 200, Nagyrozvágnak 1766·38, Kisrozvágnak 156, Gesztelynek 1945, T.-Harkánynak 2546·65, Berzéknek 585·92, B.-Halásznak 2044·18, B.-Olaszának 2094·29, Olaszliszknának 1559·73, Lácának 1246, Kiskövesdnek 1994·49, Kenézlőnek 1318·04, Ricsének 4362·82, Monoknak 1129·32, Kistárkánynak 1572·48, Nagytárkánynak 682·37, Vajdácskának 1429·59, Nagykövesdnek 2159·77, Lelesznek 804·44, Golopnak 389·62, S.-Hidvégnak 1078·70, Erdőhorvátinak 715·04, Sajókesznyétennek 1224·86, Erdőbényének 1909·73, Tolcsvának 969·52, Mádnak 513·68, Mád-zombornak 725·39, Bacskának 1164·80, Karcsának 1751·39, Nagygéresnek 2084·15, B.-Szenteknek 1864·44, Ágcsernyőnek 822·56, Leányvárnak 558·42, Agárdnak 1426·75, Lukának 1140, M.-Hotykának 1416, Szomotornak 1500 kor.-t, összesen 57,281·66 koronát. Ezen 42 egyház költségvetésének felülbíralása után azt a következtetést vontak le, hogy a kérvényét be nem adott 24 egyház is — egykettő kivételével — méltó az egyházi adócsökkentési segély igénybevételére, ezért indítványozza, hogy a segélykérvényt be nem adott egyházak terhére és költségére az 1904. évi III. t.-c. 11-ik §-ának alapján két tagú küldöttséget nevezzen ki az egyházmegye megvizsgálására annak, hogy az illető egyházak eddigi adókulcsa alapján kirótt bevételei fedezik-e rendes szükségleteiket.

E.-m. közgyűlés úgy *Bartha József*nek, mint *Idrányi Barnának* az adóügyi tárgyalásoknál kifejtett fáradtságos és eredményteljes munkálataikért elismerését és köszönetét fejezi ki. Egyuttal uta-

sítja a járási számvevőket, hogy szerezzék be az adócsökkentési államsegélyt igénybe nem vett egyházak költségvetéseit és ha úgy találnák, hogy egyik-másik egyház a régi adókulcs alapján túlterheli az egyház fizető tagjait, vagy a szükségletet nem fedezné a bevételi előirányzat, utasítsák az illető egyházat az államsegély kérelmezésére s eljárásuk eredményéről tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak.

39. Esperes felhívja a lelkészek figyelmét Czinke István rimaszombati lelkész által az ifjúság használatára kiadott imakönyvre.

Közgyűlésünk az ismert és jónevű író imakönyvét szívesen ajánlja a lelkészek pártfogásába, melyek mint iskolai és confirmatioi ajándékok is hasznos szolgálatot tehetnek az ifjúság vallás-erkölcsi érzésének és felfogásának ápolására és fejlesztésére.

40. Esperes ajánlja, hogy a *Kálvin János* születésének négyszázados évfordulója alkalmából kiadott Kálvin-képek és Kálvin népszerű életírata terjesztése érdekében a lelkészek és tanítók vállalva igyekezzenek minél nagyobb tevékenységet kifejteni.

Közgyűlésünk ez indítvány nagy horderejét teljes értékében méltányolja s tekintettel ama megbecsülhetlen szolgálatra, melyet Kálvin a felvilágosodás, ezzel kapcsolatban a vallásos eszmék, erkölcsi felfogások, szabad vizsgálódásnak hagyományokon élösködő, a természetes fejlődést megakadályozó parazitáitól megszabadította, minden igaz református kell, hogy erkölcsi kötelességének ismerje ápolni és terjeszteni mindazon eszközöket, melyekkel a Kálvin nagy szelleme iránti hódoló tiszteletet népünk szívében és lelkében meggyökereztesse.

41. Esperes indítványozza, hogy szükségét látja egy építkezési bizottság kinevezésének, mely az egyházmegye területén

előforduló nagyobb mérvű építkezéseknél mint szakszerű bizottság felülvizsgálná a benyújtandó szerződéseket, terveket, költségvetéseket s figyelemmel kísérené az építkezések folyamatát s intézkednék az elkészült épületek átvételénél követendő eljárásokra.

Közgyűlésünk egy nagyon érezhető hiány pótlását látja e gyakorlati érzékre valló indítványban s azt szívesen magáévá teszi és egyúttal felkéri az elnökséget, hogy a legközelebbi gyűlésünkre tegyen javaslatot arra nézve, hogyan és kikből lehetne egy ily szakbizottságot összeállítani.

42. Zombory Gedő megyaszói lelkész, miután gyógyíthatlan láb baja miatt a lelkészi teendőket csak részben végezheti s kénytelen segédlelkészt tartani, kéri a káplántartási kongruát a maga részére kieszközöltetni.

Közgyűlésünk a sok szellemi munkát végzett 73 éves megtörődött lelkészt — aki e magas kora dacára is csak testi szervezetében érzi a nagy idő súlyát, de lelkének rugalmassága nem erőtlenedett meg — az egyházi közélet terén végzett értékes szolgálataira, de arra való tekintetből is, hogy a megyaszói egyház a hivatalos összeírás alkalmával a káplántartási jogosultsággal biró egyházak közé soroztatott be, a legmelegebben ajánlja a főtiszt. egyházkerület útján a káplántartási kongruának részére való kiutalványozására.

43. Olvastatik a *tállyai* egyháztanács kérvénye, melyben bejelenti, hogy néhai özv. Mura Györgyné sz. Thurányi Zsuzsanna volt tállyai lakos az egyháznak végrendeletileg 8 drb. tállyai népbanki részvényt és 30.500 koronát hagyományozott, mely összegekből a végrendelet szerint 10,000 korona a tanítói fizetés javítására, 10,000 korona az egyházi épületek fenntartására fordítandók, illetve a fennebbi összegek kamatai. A hátralékos 10,500 korona pedig, mellyel hagyományozónak a tállyai reform. egyház kölcsönképen tartozik, befizetendő s mindaddig

tőkésítendő, míg a tőke a 20,000 koronát el nem éri s ekkor ez összeg kamatai a lelkész fizetésének javítására fordítandók.

Az egyháznak tehát a néhai Mura Györgynétől kölcsön felvett 10,500 koronát visszafizetni, saját részére takarékpénztárba helyezni s tőkésíteni kellene 15 évig, míg a 20,000 koronát el nem éri.

Mint hogy azonban az egyház nem rendelkezik elegendő tőkével, e 10,500 korona megterítésére és tőkésítésére vonatkozólag az egyháztanács úgy határozott, hogy 1910. január 1-től 1924. december 31-ig évente 880 koronát helyez el 5% kamatláb mellett a tállyai népbankban, amikor is az évenként 880 korona betéttel szaporodó összeg kamatos kamataival a kérvényhez csatolt kimutatás szerint 20,043 korona 90 fillérre szaporodik s a hagyományozó inteniójának ekként kíván eleget tenni.

Kéri az egyháztanács ezen határozat jóváhagyását.

E határozattal szemben, annak megvalósíthatása szempontjából, a tállyai lelkész aggályait fejezi ki, mert előadása szerint az egyház jelenleg is 1000 koronával adósa a tállyai népbanknak, azonkívül még 1902-ből kelt e.-megyei gyűlési határozat folytán 3665 korona elköltött alapítványi tőkét tartozik lassankint visszafizetni és még rendeznie kell Szabó Sámuel és neje Peck Anna-féle alapítványi ügyet is, melynek még 1868-ban kelt alapítólevél szerinti kezelése és tőkésítése elmulasztatván, szintén újabb teherként nehezedik az egyházra.

A becsatolt költségvetésből kitűnőleg pedig a bevételek — figyelembe véve azon évi 880 korona kiadást is — a kiadások fedezésére nem elegendők, úgy hogy e 880 koronának tulajdonképen fedezeti alapja nincs is, s a fennebbi egyháztanácsi határozattal az egyház hiveinek súlyos megterheltetésével a bizonytalan jövő számára alkotna egy bizonyos tőkét.

Egyházmegyei közgyűlés mielőtt e kérdésben érdemileg határozna, azzal adja vissza az egyháztanács által beterjesztett kérvényt mellékleteivel együtt, hogy a 15 évre tervezett s lelkészfizetési alap gyanánt tőkésítendő évi 880 korona fedezeti alapjának kimutatása végett csatolandó a múlt évi, idej és jövő évi költségvetés, csatolandó továbbá a hagyományozónak hiteles másolatban beszerzendő végrendelete.

Adjon továbbá az egyháztanács felvilágosítást, hogy az egyház céljaira felhasznált s az 1902. évi tavaszi közgyűlési határozattal lassanként visszafizetni kötelezett 3665 korona alapítványi tőkéből ez ideig mennyit térített vissza és a hátralékos összeget mily fizetési módzatok mellett szándékszik a jövőben megtéríteni?

Tegyen továbbá jelentést, hogy a 40 év előtt alapított Szabó Sámuel és neje Peck Anna alapítványára vonatkozólag az alapítólevélben kötelezett tőkésítést miért nem eszközölte? mily nagy-nak kellene ez időszerint a tőkésített összegnek lenni? s miből mi módon s mikorra szándékszik a tőke befizetését eszközölni, melyet az alapítványt tevők rendelkezéseinek betartása mellett már át kellett volna adni rendeltetési céljának? Mi célra fordítják jelenleg ez alapítványból befolyó jövedelmet?

S ha mindezekről tiszta képet nyer egyházmegyénk, lesz majd abban a helyzetben, hogy elbírálhassa a tállyai egyház tőkegyűjtési tervzetének keresztülvihetőségét.

44. Jövő évi egyházlátogatókul kiküldetnek

a) a szentesi járásba: *Ölbey János* és *Keresztury József*;

b) a cigándi járásba: *Horváth János* és *Danyi József*;

c) a sárospataki járásba: *Hézsér Emil* és *Farkas Lajos*;

d) a tállyai járásba: *Zitás István* és *Gecse Lajos*;

e) a megyaszói járásba: *Máthé Gyula* és *Miskolczi Endre*.

45. Mindezen jegyzőkönyvi pontok a Sárospatakon, 1909. évi szeptember 14-ik napján tartott hitelesítő gyűlésben felolvasás után

hitelesítették.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1909. évi szeptember hó 7. napján az alsözempléni ref. egyházmegyei egyházi bíróság mint közigazgatási bíróságnak Ferenczy Árpád jogtanárnak a Tiszáninnyi ref. egyházkerület elleni panaszos ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelenvoltak: A bíróság részéről: Meczner Béla gondnok, a tárgyalást vezető elnök s Bálint Dezső esperes elnöklete alatt Gecsey Péter, Hézsér Emil, Horváth János, Máthé Gyula, Ölhey János, Zitás Bertalan, Buza János, Kóczán Miklós, Dr. Kovács Gábor, Nagy Barna, Meczner András tanácsbírák és Dr. Vitányi Miklós világi aljegyző mint a bíróság jegyzője.

Felek részéről: Panaszos Dr. Ferenczy Árpád jogtanár képviselőtében Dr. Heisler Árpád budapesti ügyvéd helyett Dr. Gálos Rudolf sárospataki ügyvéd.

Panaszslott Tiszáninnyi ref. egyházkerület, képviselőtében Debreczeni Bertalan sárospataki ügyvéd.

Tárgyalás alatt van Dr. Ferenczy Árpád jogtanár által a Tiszáninnyi ref. egyházkerület ellen 2850 kor. tanári fizetés s jár. iránt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitván, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset?

Megállapított, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset fenn nem forog.

Elnök felhívja a feleket, hogy nincsen-e a bíróság tagjainak valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltségi kifogásuk?

Mindkét fél képviselője kijelentette, hogy nincs.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban jelen vannak és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékessége tekintetében van-e előadni valójuk?

Panaszlott képviselője, Debreceni Bertalan a tárgyaló bíróság illetékessége ellen kifogást emel abból az indokból, mert a sárospataki főiskola illetve akadémia, az alsózempléni egyházmegye joghatósága alá nem tartozik, nevezett főiskolának a nevezett egyházmegye nem iskolafenntartója és így a felett, hogy a főiskola tanárainak javadalmazását folyósítja illetve teljesíti-e, nincs hivatva ítékezni. Kéri ez alapon a keresetet illetékesség hiányában elutasítani s panaszlót 50 kor. költség megfizetésében elmarasztalni.

Panaszló képviselőjében megjelent Dr. Gálos Rudolf ügyvéd panaszlott kifogásainak bírói figyelmen kívül hagyását kéri és panasza értelmében ítéletet kér.

Előadó Dr. Kovács Gábor világi tanácsbíró az ügyre vonatkozó iratokat felolvasta és a tárgyalás alatt álló ügyet részleteiben ismerteti.

Ezután tárgyalást vezető elnök a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő

végzést :

Az alsózempléni ref. egyházmegye közigazgatási bírósága panaszlott bírói illetékesség elleni kifogásának helyt ad és illetékességének leszállításával a panaszt elutasítja s kötelezi panaszlót Dr. Ferenczy Árpád jogtanárt, hogy a Tiszán-inneni ref egyházkerület képviselőjében megjelent Dereceni Bertalan sárospataki ügyvédnek 50 kor. költséget 15 nap végrehajtás terhe mellett fizessen meg.

Indokok :

Panaszlott helyesen hivatkozott az illetékesség ellen emelt kifogásában arra, hogy a sárospataki főiskolának az alsózempléni ref. egyházmegye nem iskolafenntartója és így a főiskola az egyházmegyének joghatósága alatt nem állván, a tanáraival való vitás ügyekben sem el nem járhat, sem nem ítékezhetik.

Az pedig ismét egy lehetetlen kérelem panaszló részéről, hogy az egyházmegye saját felettes hatósága, az egyházkerület felett ítélkezzék, mellyel sohasem disponálhat.

A bíróság tehát olyan határozatot, melynek végrehajtását nem eszközölheti, mert erre sem módja, sem hatalma fölöttes hatóságával szemben merőben nincs, nem hozott és nem is hozhatott, s ekként panaszló kérelmét illetékesség hiányából elutasítani kellett.

Az elnök megállapítja, hogy végzés kihirdetésénél a felek képviselői jelen voltak s a hozzájuk az iránt intézett felhívásra, hogy megnyugodnak-e a határozatban, panaszló képviselője felebbezést jelentett be s egyszersmind kérte a határozat hiteles kiadványának kezeihez leendő kikézbosztését.

Elnök elrendeli, hogy a hozott határozat hiteles kiadványa panaszló képviselője, Dr. Gálos Rudolf sárospataki ügyvéd részére kiadassék.

Kmf.

BÁLINT DEZSŐ,
egyházi elnök.

MECZNER BÉLA,
világi elnök.

DR. VITÁNYI MIKLÓS,
jegyzőkönyvvezető.

JEGYZÖKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon, 1909. évi szeptember hó 7. napján az alsözempléni egyházmegyei egyházi bíróság, mint közgazgatási bíróságnak Abaházy János bodrogszentesi lakos tempolmi szék ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelenvoltak: A bíróság részéről: Ölbey János tanácsbíró, esperes-helyettes, Meczner Béla gondnok elnökök, utóbbi ugyanis mint a tárgyalást vezető elnök.

Hézszer Emil, Horváth János, Máthé Gyula, Zitás Bertalan, Búza János, Meczner András tanácsbírák és dr. Vitányi Miklós világi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Felek részéről Abaházy János bodrogszentesi lakos panaszos.

Tárgyalás alatt van Abaházy János bodrogszentesi lakosnak a bodrogszentesi egyháztanács azon határozata ellen beadott panaszja, melylyel a templomi első szék használatától eltiltatott.

Elnök az ülést megnyitván, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintelben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset.

Megállapított, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset fenn nem forog.

Felhívja elnök a jelenlevő felet, hogy nincsen-e a bíróság tagjainak valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltségi kifogása?

A jelenlevő panaszos kijelentette, hogy nincs.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke felhívja panaszost, hogy a bíróság illetékessége tekintetében van-e előadni valója.

A bíróság illetékessége ellen kifogás nem tétetik.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását. Horváth János tanácsbíró előadó felolvassa az iratokat s részleteiben ismerteti az ügy állását.

Elnök felhívja a jelenlevő panaszost, hogy az ügyre vonatkozó állításait terjessze elő.

Panaszos előszóval ismétli az írásbeli panaszában foglaltakat s kér ítéletet.

Elnök a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a következő

ítéletet :

Az alsözempléni ref. egyházmegyei egyházi bíróság, mint közigazgatási bíróság panaszos Abaházy János bodrogszentesi lakost kérelmével elutasítja

Indokok :

Panaszos Abaházy János bodrogszentesi lakos azon kérelmet terjesztette elő, hogy a bodrogszentesi egyháztanács abbeli határozatának, — melylyel ő a templomi első szék használatától eltiltatott — megváltoztatásával, —

a hodrogszentesi templomi első szék használatának jogába visszahelyeztessék és annak használata neki továbbra is megengedjék.

Kérelme indokolásául felhossa, hogy ő az első széket már 28 éve használja, az egyháznak több ízben gondnoka is volt, sőt mint ilyen az 1882. és 1886. években az egyháznak nagy anyagi áldozatokat hozott s az egyháztanács őt a templomi első szék használatától minden jogos indok nélkül tiltotta el.

Ezzel szemben az iratokhoz csatolt egyháztanácsi jegyzőkönyvekből és az esperesnek a bodrogszentesi lelkészhez 1685/907. sz. a. intézett leíratából tényként állapította meg a bíróság, hogy a templomi székjog a bodrogszentesi egyházban mind egész az 1907 évig rendezve nem volt.

A templom javítása alkalmával, illetve után, 1907. évi március hó 22-én hozott határozatával az egyháztanács a templomi székjogot azon elv szerint rendezte, hogy a templomi székek használati joga azon arányban illeti meg az egyháztagokat, amily irányban azok földbirtokaikat tekintve, a templom javítási költségeihez hozzájárultak s amily arányban az egyházfenntartás költségeihez állandóan hozzájárúlnak. Vagyis megállapította az egyháztanács, hogy a templomi első szék használati joga azon egyéneké lesz, akik legalább egy egész teleki illetményt képező földbirtok után kivetett összeggel (180 kor.) járultak a templomjavítás költségeihez és legalább egy egész telki illetményt képező földbirtok után kivetett évi adóval járúlnak állandóan az egyházfenntartás költségeihez.

Panaszosnak a bíróság előtt tett beismerésével tényként állapította meg a bíróság azt is, hogy panaszosnak csupán $\frac{1}{2}$ telki illetményt képező földbirtoka van s bár ő a templomjavítás költségeire egy egész urbéri telki illetményt képező földbirtok után kivetett 180 korona hozzájárulási összeget meg is ajánlotta az egyháztanácsnak, azonban az egyház fenntartásának költségeihez évente egy egész telki illetményt képező földbirtok után kivetett adóval állandóan járúlni, sem a 180 korona felajánlásakor nem volt, sem most nem hajlandó.

Kétségtelen tehát, hogy panaszos az egyháztanács által

a templomi első szék használatára vonatkozóan megállapított feltételeket nem teljesítette.

Mint volt gondnokot pedig azért nem illeti meg pusztán e címen az első szék használati joga, mert az egyháztanács ilyen címen használati jogot nem állapított meg, hanem a templomi székjogok a közterhekhez való hozzájárulás alapján rendezte. Az egyháztanácsnak 1908. évt augusztus hó 2-ikán tartott üléséről felvett jegyzőkönyviből kitünőleg épen a templomi székjognak fentebb leírt rendezése miatt maga az akkori s jelenlegi gondnoknak sincs az első székben helye. Pusztán e címen tehát — ily tárgyú határozat nélkül — annál kevésbé lehet helye a volt gondnokoknak.

Mindezeknél fogva tehát a bíróság panaszost kérelmével elutasította.

Az elnök megállapítja, hogy az ítélet kihirdetésénél panaszos jelen volt.

Ezután elnök felhívta a jelenlevő panaszost az iránt való nyilatkozattételre, hogy megnyugszik-e az ítéletben, vagy felebbez ?

Panaszos felebbezést jelentett be.

Kmft

ÖLBÉY JÁNOS,
egyházi elnök.

MECZNER BÉLA,
világi elnök.

Dr. VITÁNYI MIKLÓS,
jegyzőkönyvvezető.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon, 1909. évi szeptember hó 7. napján az alsózempléni ref. egyházmegyei egyházi bíróság mint közigazgatási bíróságnak a lukai és karosi egyházak közötti jogviszony megállapítása iránti ügyben tartott tárgyalásáról.

Jelenvoltak: A bíróság részéről: Meczner Béla gondnok tárgyalást vezető elnök és Hézszer Emil tanácsbíró h. esperes elnöklete alatt Horváth János, Máthé Gyula, Ölbey János, Zitás Bertalan, Buza János, Debreceni Bertalan és Meczner

A bíróság elnöke ezután a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő

ítéletet:

Az alsózempléni ref. egyházmegyei egyházi bíróság mint közigazgatási bíróság megállapítja, hogy a karosi leányegyház a lukai lelkészlak újraépítésének költségeihez $\frac{1}{6}$ rész arányban köteles hozzájárulni.

Indokok :

A lukai anyaegyház és a karosi leányegyházak között a nevezettek közösen érdeklő kiadások viselésének arányára vonatkozóan sem egyezség a két egyház közt nem lévén, sem a szomszédos egyházak gyakorlata e részben elegendő alapúl nem szolgálván, a bíróság a lelkész egyházi szolgálatát vette e kérdésben egyedül irányadóúl s ez alapon a karosi leányegyháznak a lukai lelkészlak újraépítési költségeihez való hozzájárulási kötelezettségét a rendelkező részben kitüntetett arányban állapította meg.

Az elnök megállapítja, hogy az ítélet kihirdetésénél az érdekelt egyházak gondnokai voltak jelen.

Ezután elnök felhívta a jelenlevő feleket az iránt való nyilatkozattételre, hogy megnyugosznak e az ítéletben vagy felebbeznek ?

Mindkét fél kijelentette, hogy e kérdésre határozott feleletet nem adhat, hanem a felebbezést az egyháztanács határozatától teszik függővé.

Kmft.

HÉZSER EMIL,
egyh. elnökhelyettes.

MECZNER BÉLA,
világi elnök.

Dr. VITÁNYI MIKLÓS,
jegyzőkönyvvezető.

András tanácsbírák és Dr. Vitányi Miklós világi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Felek részéről: Beke József a lukai egyház gondnoka és Székely Ferenc a karosi egyház gondnoka.

Tárgyalás alatt van a lukai és karosi egyházak között, a karosi egyháznak mint leányegháznak a lukai lelkészlak újraépítési költségeihez leendő hozzájárulása és ennek arányára vonatkozóan felmerült közigazgatási bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitván, az V. t.-c. 54. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve hivatalból figyelembe veendő érdekelttségi eset?

Megállapítottat, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembe veendő érdekelttségi eset fenn nem forog, sem a feleknek törvényen alapuló érdekelttségi kifogásuk nincs.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen, kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult

A bíróság elnöke felhívja a feleket, hogy a bíróság illetékessége ellen van-e kifogásuk?

Mindkét fél kijelentette, hogy nincs.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását. Ölhey János tanácsbíró előadó részleteiben ismerteti az ügy állását

Elnök felhívja a jelenlevő feleket, hogy az ügyre vonatkozó állításaikat terjesszék elő.

A karosi egyház gondnoka kéri, hogy a karosi egyház mentessék fel a lukai lelkészlak ujjáépítési költségeihez való hozzájárulás terhe alól, mert az egyháznak saját tanítói lakát és iskola-épületét szintén javítani fog kelleni, úgyszintén a templomot is és így a hívek a lukai lelkészlak újraépítésének költségeihez súlyos megterhelésük nélkül hozzá nem járulhatnak. Előadja továbbá, hogy a karosi leányegyház rövid időn belül anyaegyházzá kíván alakulni.

A lukai egyház gondnoka kéri, hogy a karosi egyház a lukai lelkészlak építési költségeihez leendő hozzájárulásra a lelkész szolgálata arányában köteleztessék.

Mindketten előadják, hogy a lukai lelkész a karosi egyházban minden 4. vasárnap délelőtt tart istenitiszteletet s évente 6-szor úrvacsorát szolgáltat.

Időszaki tanács megalakítása.

Jelen vannak: Bálint Dezső esperes és Meczner Béla gondnok elnöklete alatt Buza János, Debreceni Bertalan, Ölbey János, Zitás Bertalan, Horváth János tanácsbírák, Hézser Emil mint a bíróság jegyzője.

Elnökség felhívja a bíróságot, hogy az időszaki bíróság egy évig terjedő meghíztatása lejárván, gondoskodni kell a bíróság újból való megalkotásáról, úgy azonban, hogy ezen bíróság megalakulása által nem érintelik az e.-megyei bíróságnak f. év ápril. 27-én a hernádnémeti lelkészválasztási ügyben hozott bírói kiküldési határozata.

Időszaki bíróság tagjaiul megválasztottak: Ölbey János, Debreceni Bertalan, Buza János; póttag: Hézser Emil, Nagy Barna, Meczner András tanácsbírák.

Kelt Sárospatakon, 1909. év szeptember hó 7-én.

Bálint Dezső
papi elnök.

Meczner Béla
világi elnök.

Hézser Emil
jegyző.

Jegyezték:

Hézser Emil papi főjegyző: 1—8, 30—35, 37—43, 45. IV. számú bírósági jkv.

Zitás István papi aljegyző: 15—21, 44.

Keresztury József papi aljegyző: 9—14.

Dr. Mitrovics Gyula világi főjegyző: 24—29.

Dr. Vitányi Miklós világi jegyző: 22, 23, 43. és I., II., III. számú bírósági jegyzőkönyvet.

Danyi József tanügyi bizottság jegyzője: 36. számú jegyzőkönyvi pontokat.

JEGYZÖKÖNYV

az „Alsözempléni Református Tanítóegyesület” 1909. aug. 30-án, Sárospatakon tartott közgyűléséről.

Jelenvoltak: Nagyt. Bálint Dezső esperes, Gérecz Károly, Radácsi Mariska, Trócsányi Mariska, ifj. Fövenyessy Bertalan sárospataki, — Gagyi Károly, Kalotaszegi András liszkai, — Kántor Mihály, Nagy Dezső, Imre Juliska cigándi, — Ugray László karádi, — Borcsik János agárdi, — Tóth István szerencsi, — Konkoly Károly visi, — Nagy Sándor kis-géresi, — Sarkadi Nagy Mihály makkoshotykai, — Szombathy Dániel sóstófalvai, — Jakab Antal takta-harkányi tanítók, illetve tanítónök. Balogh Kálmán sárospataki gyakorló-iskolai tanító, mint vendég.

Távolmaradásukat kimentették: Gál Endre erdőhorváti, — Homoky György tállyai tanítók.

1. Az egyesület szervezésével az egyházmegyétől megbízott nagyt. Bálint Dezső esperes az ülést megnyitja s tekintettel arra, hogy az 1908. ápril. 12-én tartott alakuló közgyűlés kimondotta, hogy a legközelebbi közgyűlés — bármily számmal lesznek is azon a tagok jelen — határozatképes: felszólítja a közgyűlést, hogy tisztikarát válassza meg, hogy működését, — mint testület, — megkezdhesse. Felolvassa az alapszabálynak vonatkozó intézkedéseit s elrendeli az elnökválasztást.

A választás titkos szavazattal megejtetvén, 17 beadott szavazatból 13-at ifj. Fövenyessy Bertalan, 4-et Gérecz Károly nyert, így ifj. Fövenyessy Bertalan az alsözempléni ref. tanító-egyesület választott elnökének nyilvánított, mire nagyt. Bálint Dezső esperes úr az elnöki széket megválasztott egyesületi elnöknek átadja s úgy az elnöknek, mint az egyesületnek kitartást kíván a nemes munkában, Istennek áldását kéri arra.

2. ifj. Fövenyessy Bertalan elfoglalja az elnöki széket, a benne helyezett bizalomnak azáltal ígér eleget tenni, hogy teljes erejét viszi munkába az egyesület fejlesztése és céljának elérése érdekében.

Közgyűlés ezt örömmel veszi tudomásul.

3. Megejtetvén a tisztikar többi tagjainak választása, a tisztikar a következőképen alakult meg:

- a) az alelnöki állásra Szily József és Ugray László között történt titkos szavazás. 16 szavazatból 10 szóval Szily József lett megválasztva.
- b) Főjegyzői állásra közfelkiáltással Jakab Antal,
- c) aljegyzői állásra Tóth István,
- d) pénztárnoki állásra Gagyai Károly választott meg, kik a tisztséget — kitarló munkát ígérve — elfogadták.

4. Alapszabályszerűen a központi választmány a jelen voltak ajánlatai folytán a következőképen alakított meg:

- a) a cigándi körből: Kántor Lajos és Ugray László,
- b) a szentesi körből; Nagy Sándor és Lábás Endre,
- c) a sárospataki körből: Kalotaszegi András és Trócsányi Mariska,
- d) a tállyai körből: Homoky György és Rácz Endre,
- e) a harangodi körből: Matusz Mihály és Nyitrai Károly tagokkal.

5. Közgyűlés hálás tisztelettel emlékszik meg Nagyt. Bálint Dezső úr szíves közreműködéséről, mellyel tanítói egyesületünket a megvalósulás eme tényeig elvezette s melyért

jegyzőkönyvileg is kifejezni kívánja hálás köszönetét.

6. Közgyűlés szükségesnek tartja, hogy az egyesület megalakulása, annak tisztikara és választmánya a nagyt. egyházmegyei közgyűlésnek bejelentessék.

Elnökség ezzel megbíztatik.

7. Elnök felhatalmazást kér a közgyűléstől, hogy egyesületi bélyeg-öt készíttethessen.

Közgyűlés elnököt egyesületi bélyegző készítésre felhatalmazza.

8. Elnök előadja, hogy az alapszabályszerű tagsági díjaknak a tagoktól leendő beszédese, a mutatkozó, többkevesebb érdektelenség következtében sok nehézséggel jár, azért ajánlja, hogy kéressék meg a nagyt. egyh.-megyei hatóság, hogy az egyházak látogatása alkalmával kiküldöttei által szedesse azokat be s egy összegben juttassa az egyesület pénztárába.

Közgyűlés, a tagsági díjaknak a nagyt. egyházlátogatók által való beszédését az egyesület életkérdésének látja s megbízza elnököt, hogy ily értelmű kérvényt intézzen a nagyt. egyh.-megyei hatósághoz.

9. Elnök előadja, hogy egyesületi életünk virágzásának egyik főakadálya abban rejlik, miszerint a tanítók napidíj- és fuvarátalányának kiszolgáltatásáról hozott egyházi törvényt sok egyházban nem alkalmazzák, a tanítók rendes illetményeiket nem kapják meg s ebből folyólag a gyűléseken sem jelennek meg.

Közgyűlés a nagyt. e.-megyei hatóságot kéri, hogy az egyes egyházakat utasítsa az egyházi törvények rendelkezéseinek betartására, t. i. a tanítói napi- és fuvardíjaknak kiutalására.

10. Közgyűlés elhatározza, hogy az egyesületi alapszabályt a szükséghez mért példányban kinyomatja, minden egyes tagnak, személyszerint megküldi.

A kivitellel az elnök bízatik meg.

11. Tóth István (Szerencs) indítványozza, hogy miután az egyh.-megye területén a tanítói karból hatalmas hanganyag áll rendelkezésre, alakíttassék egy énekkar az egyesület kebelében.

Indítvány elvben elfogadtatik, az alkalmas tagok hajlandóságától tétetvén függővé a kivitel.

12. Elnök felolvassa a cigándi körnek tavaszi közgyűlésén felvett jegyzőkönyv 8. pontja alatt hozott határozatát, mely szerint:

az ingyenes népoktatási törvény értelmében a természetben fizetett tandíj megszűnik, e helyett a díjlevél szerint megállapított tandíj fog fizettetni a tanítónak, mely pedig a legtöbb esetben a jelenlegi tényleges állapotnak nem felel meg s így a tanítók tandíjvesztéseget fognak szenvedni. Körgyűlés aggodalommal látja ezt, miért is kéri nagytt. e.-megyei hatóságot, hogy körültekintésével a tanítóknak érdekeit védelmezze meg.

Közgyűlésünk magáévá teszi a körnek aggodalmait, s magáévá teszi a nagytt. e.-megyei hatósághoz intézett kérelmet is. Kérelmét a következőkben indokolja meg:

A díjlevélben a gyermekek létszáma általában alacsonyán vétetett, mert 10—15 évvel ezelőtt (1903. előtt) a beiratkozás nem volt oly általános, mint ma; úgy hogy azóta a gyermekek létszáma mintegy $\frac{1}{3}$ -dal szaporodott. A díjlevélben kitüntetett „körülbelöl“ létszám tehát évről-évre emelkedett, a tanító pedig megkapta a díjlevélben kitüntetett összegben felül járó többletet: amely mértékben szaporodott terhe a tanítványok számával, oly mértékben szaporodtak tandíjfillérei is. Ha most a tandíj készpénzben fog fizettetni a díjlevélben feltüntetett összegben, nem tekintve a gyermekek növekedett létszámára: tényleg beáll a fizetésvesztés, mert a gyermekek létszáma

azért nem szállítatik le a díjlevélben „kb.“ ki-
tüntetett számra. Igaz, hogy a díjlevélben álló
összeg az 1000 korona alapfizetést kerekíti;
másképpen egy 15 éves jog élvezetétől fosztanak
meg a tanítót, a tanítási teher meghagyása mellett.

Ezen indokok alapján elnökség megbízatik,
hogy a nagytt. egyházmegyei hatósághoz kérvényt
nyújtson be a tanítók érdekeinek megvédelme-
zésére.

13. Több körnek kifejezett óhajta, hogy a „M. T.
O. B.“ által a tanítói nyugdíj-törvény javítása érdekében
megindított mozgalomhoz az egyházmegye összes tanító-
sága csatlakozzék.

Elnök megbízatik, hogy a „M. T. O. B.“ által
kiadott memorandum szövegét szerezzék be, az
egyesület nevében a kívánt helyre juttassa el.

14. Közgyűlés elnök indítványára elhatározza,

hogy kéressék meg a nagytt. e.-megyei hatóság,
hogy az egyesület közgyűléseinek jegyzőkönyvei
az egyházmegyei közgyűlések jegyzőkönyvében
időről időre kinyomattassanak.

Kérvény benyújtásával elnök megbízatik.

15. Jegyzőkönyvhitelesítésre az elnök felkéri Trócsányi
Mariska és Radácsi Mariska egyesületi tagokat.

Kelt mint fent.

Jakab Antal
egyesületi főjegyző.

ifj. Fövenyessy Bertalan
egyesületi elnök.

Hitelesítik :

Trócsányi Mariska.

Radácsi Mariska.

TÁRGYMUTATÓ.

Gyűlésen megjelentek névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes közgyűlést megelőző imája.
2. Meczner Béla gondnok köszönetét fejezi ki az egyházmegye üdvözlő iratáért, a gyűlést megnyitja.
3. A gyűlésben megjelent tagok igazolása.
4. Az egyházak kiküldött képviselői igazoltattak.
5. Esperes jelentése a múlt gyűlésről elmaradt tagok igazolásáról.
6. Egyházkerületi képviselők megválasztattak.
7. Dr. Kovács Gábor indítványa a ker. képviselők kiküldetéséről.
8. Dr. Tárczy Pál ügyész esküt tesz.
9. Tanítók beerősítése.
10. Karcasai egyház adósságának rendezése scontróban marad.
11. Kistarkányi gondnok tartozását befizette.
12. Az örösi egyház legelő-ügye átadatott az e.-m. ügyészének.
13. Kántor József tanító 100 K tartozását fizesse ki.
14. Kiszécsény 20,000 K törlesztéses kölcsön engedélyezését kéri.
15. S.-hidvégi lelkész jelentése tudomásul vétetett.
16. T.-harkány bezárt iskoláinak megnyitását esperes vállalta kieszközölni.
17. Hernádkakra küldött bizottság jelentése tudomásul vétetett.
18. Országos nyugdíj-hátralék behajtására esperes kéretett fel.
19. Kanonikus órák kijelölése.
20. Az egyházi javak kezelésére vonatkozó szabályrendelet megbírálására kiküldött bizottság jelentése.
21. Segélykérvények áttételnek a segélyosztó bizottsághoz.
22. Szomotorra küldött bizottság jelentése tudomásul vétetett.
23. Nagykövesd adásvételi szerződése nem hagyatott jóvá.
24. Vissi iskoláról jelentés.
25. B.-mezői vitás ügy átadatott az ügyésznek.
26. T.-Kenézi iskola-ügyben bizottság megy ki.
27. Megyei tanító-egylet megalakulása tudomásul vétetett.
28. Tanító-egylet tagdíjait egyházlátogatók szedik be.

29. Tanítói gyűlés jegyzőkönyve kinyomtatassék.
30. Egyházmegye tiltakozása a konvent eljárása ellen.
31. Tállyai kisajátítási ügy jóváhagyattatott.
32. Jelentés m.-hottykai paplak felépítéséről.
33. Hubay Mihály senior bekeheleztetett.
34. Birósági nyomtatványok beszerzendők.
35. Ungár József panasza elintéztetett.
26. Tanügyi bizottság jegyzőkönyve.
37. Közalapi segélyt kérvényezők.
38. Jelentés az adócsökkentési segély-kérvényekről.
39. Czinke I. imakönyvének ajánlása.
40. Kálvin arckép és iratok terjesztendők.
41. Építkezési bizottság alakításának előkészítése.
42. Zombory Gedő káplántartási kongruára ajánlatott.
43. Tállya adjon jelentést pénzügyi dolgairól.
44. Egyházlátogatókul kiküldettek.
45. Jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Birósági ügyek.

1. Dr. Ferenczy Árpád és a főiskola.
2. Abaházy József szentesi lakos templomszék pere.
3. Luka-Karos részarányos egyházi adóügy.
4. Időszaki tanács megalakulása.

BETÜRENDES NÉVMUTATÓ.

- B**álint Dezső 1, 6, 18, 34, 41.
 Bogárdy Dániel 5.
 Bodrogmező 25.
 Bartha József 38.
Czecz András 3.
 Demjén Kálmán 3, 4.
 Egyházker. általában 19, 20, 26, 38, 39, 40.
 Fövenyessy Bertalan 27.
Gagy Károly 27.
Hézszer Emil 6.
 Hernádkaki egyház 17.
 Horváth János 6.
 Hubay Mihály 33.
Jakab Antal 27.
Kántor József 13.
 Kistárkányi egyház 11, 35.
 Kisgéresi egyház 14
 Karcsai egyház 10.
 Kovács Gábor dr. 6, 7,
 Kovács János 3.
 Kun Miklós 3.
Meczner Béla 2, 6.
 Meczner András 6.
 Máthé Gyula 6.
 Makkoshotyikai egyház 32.
 Miklós Béla 6.
 Molnár István 9.
Nagy Barna 6
 Nagykövesdi egyház 23.
Ölbey János 6.
 Örsi egyház 12.
Sarkadi Nagy Antal 3, 5.
 Sélley Győző 9.
 Szécsényi Endre 9.
 Szomotori egyház 22.

- Szánthó Elek dr. 25.
Szily József 27.
Szilágyi Géza 5.
Taktaharkányi egyház 16.
Taktakenézi egyház 26.
Tállyai egyház 31, 43.
Tárczy Pál dr. 8.
Vissi egyház 24.
Zombory Gedő 42.